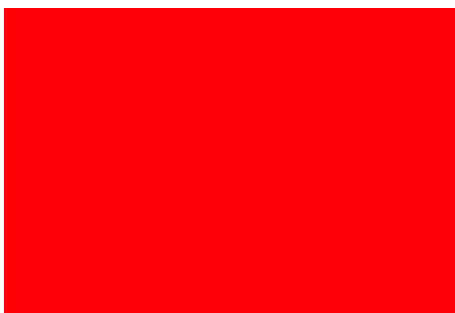

ประวัติความเป็นมาของธงชาติไทย

กำเนิดธงสยาม

๑. ประวัติศาสตร์การใช้ธงเป็นสัญลักษณ์ของประเทศต่าง ๆ สืบเนื่องจากการจัดทัพไปทำสงครามจะใช้ธงสีต่าง ๆ ประจำทัพเป็นเครื่องหมายทัพละสี ต่อมาเมื่อมีการเดินเรือค้าขายกับต่างประเทศทางตะวันตกในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้ใช้ธงสีแดงติดเป็นเครื่องหมายว่าเป็นเรือบรรทุกสินค้าของชาติสยาม จดหมายเหตุของชาวต่างประเทศกล่าวว่า ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. ๒๑๙๙ - พ.ศ. ๒๒๓๑) มีเรือฝรั่งเศสแล่นเข้ามาสู่ปากน้ำเจ้าพระยาเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีและทำการค้า ตามประเพณีของชาวยุโรปเรือรบจะต้องมีการยิงสลุต เมื่อถึงป้อมวิไชยเณรของชาติสยาม สยามจึงชักธงชาติฮอลันดาขึ้นรับเรือฝรั่งเศส เนื่องจากในเวลานั้นยังไม่มีธงชาติของตนเอง ทำให้เรือฝรั่งเศสไม่ยอมสลุตรับชาติฮอลันดาเพราะเคยเป็นอริกันมาก่อน และถือว่าไม่ใช่ธงของชาติสยาม ประเทศไทยหรือชาติสยามในเวลานั้นจึงแก้ไขโดยนำธงแดงขึ้นชักแทนธงชาติฮอลันดาเรือฝรั่งเศสจึงยอมสลุตคำนับ นับตั้งแต่นั้นมาธงแดงจึงกลายเป็นธงของชาติสยามเรื่อยมา

ธงพื้นแดงตลอด (อดีต - ๒๓๒๕)

๒. ครั้นถึงสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ ก็ยังใช้ธงสีแดงเกลี้ยงชักเป็นเครื่องหมายประจำเรือค้าขายกับต่างประเทศอยู่ ธงแดงนี้ใช้ชักขึ้นทั้งในเรือหลวงและเรือราษฎร ต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ทรงพระราชดำริว่า เรือหลวงกับเรือราษฎรควรมีเครื่องหมายให้เห็นแตกต่างกัน จึงมีพระบรมราชโองการให้นำรูปจักรสีขาوانเป็นเครื่องหมายแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ติดไว้กลางธงแดงใช้สำหรับปักเรือหลวง ส่วนเรือค้าขายของราษฎรทั่วไปยังคงใช้ธงแดงเกลี้ยงกันอยู่

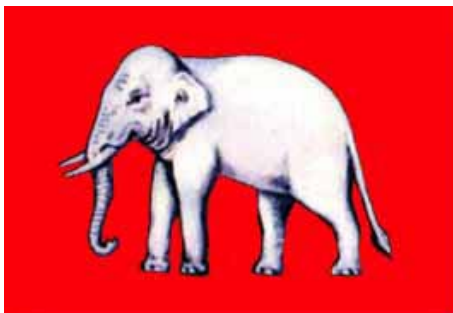
ธงพื้นแดงมีรูปวงจักรสีขาวยตรงกลาง (๒๓๒๕ - ๒๓๕๒)

๓. ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ช้างเผือกสามเชือก ซึ่งตามประเพณีไทยถือว่าเป็นเกียรติยศอย่างยิ่ง จึงมีพระบรมราชโองการให้เพิ่มรูปช้างเผือก ในรูปวงจักรสีชาวกวางธงสีแดงสำหรับเรือหลวง โดยธงเรือสินค้าของราษฎรยังคงใช้ธงแดง

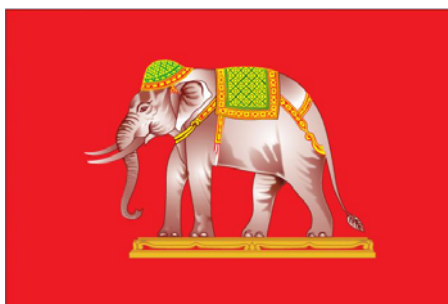
ธงพื้นแดง มีรูปวงจักรและช้างเผือกอยู่ตรงกลาง (๒๓๕๒ - ๒๓๙๔)

๔. รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทำสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีการค้ากับอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๘ เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า “สนธิสัญญาเบาว์ริง” หลังจากทำสนธิสัญญาเบาว์ริงแล้วได้มีชาติอื่น ๆ เข้ามาขอเจรจาทำสนธิสัญญาทางการค้ามากขึ้นจึงมีเรือสินค้าของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปและอเมริกาเดินทางเข้ามาค้าขาย และตั้งสถานกงสุลในกรุงเทพฯ โดยชักธงชาติของตนขึ้นเป็นสำคัญ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริว่าธงสีแดงที่ราษฎรใช้เป็นธงชาติประจำเรือสินค้า นั้นเหมือนกับธงของชาติอื่น จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ใช้ธงสีแดงมีรูปช้างสีขาวอยู่ตรงกลาง เป็นธงสำหรับเรือสินค้าของราษฎรทั่วไป ส่วนธงเรือหลวงเปลี่ยนเป็นธงสีขาว มีรูปช้างสีขาวอยู่ตรงกลาง ดังนั้น ธงสีแดงซึ่งมีรูปช้างเผือกสีชาวยุทธ์อยู่ตรงกลาง จึงเป็นธงชาติของไทยมาจนถึงรัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ธงพื้นแดง มีช้างเผือกอยู่ตรงกลาง (๒๓๙๔ - ๒๔๕๙)

๕. ต่อมาถึงพุทธศักราช ๒๔๕๙ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงพระราชดำริว่า เมื่อมองธงชาติซึ่งใช้อยู่ในขณะนั้นแต่ไกล จะมีลักษณะไม่ต่างจากธงราชการเท่าไร และรูปช้างที่อยู่กลางธงก็ไม่งดงาม จึงโปรดเกล้าฯ ได้มีประกาศเพิ่มเติมและแก้ไขพระราชบัญญัติธงรัตนโกสินทรศก ๑๒๙ กำหนดให้ธงชาติมีพื้นธงสีแดง มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าหาเสาธงหรือคันธงสำหรับเป็นธงราชการซึ่งถือเป็นธงช้างรูปสุดท้ายของธงในสมัยรัตนโกสินทร์

ธงพื้นแดง มีช้างเผือกยืนบนแท่นหันหน้าหาเสาธง (๒๔๕๙ - ๒๔๖๐)

๖. ช่วงทำในปีพุทธศักราช ๒๔๕๙ ก็ได้มีการยกเลิกการใช้ธงชาติแบบช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น หน้าหันเข้าเสา เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริเปลี่ยนธงช้างเป็นธงแถบสี เพราะทรงเห็นความลำบากของราษฎรที่ต้องสั่งซื้อธงช้างมาจากต่างประเทศ และบางครั้งเมื่อเกิดความสะเพร่าติดธงผิด รูปช้างกลับเอาขาขึ้นขึ้นเป็นที่น่าละอาย ซึ่งหากเปลี่ยนเป็นธงแถบสีแล้ว ราษฎรก็สามารถทำธงใช้ได้เอง และจะช่วยขจัดปัญหาการติดผิดพลาด โดยก่อนออกพระราชบัญญัติฉบับใหม่ ได้ทรงทดลองใช้ธงชาติไทยแบบริ้วขาวแดงห้าริ้วติดอยู่ที่สนามเสือป่าในช่วงระยะหนึ่ง

ธงพื้นริ้วขาวแดง (ระหว่างปี ๒๔๖๐)

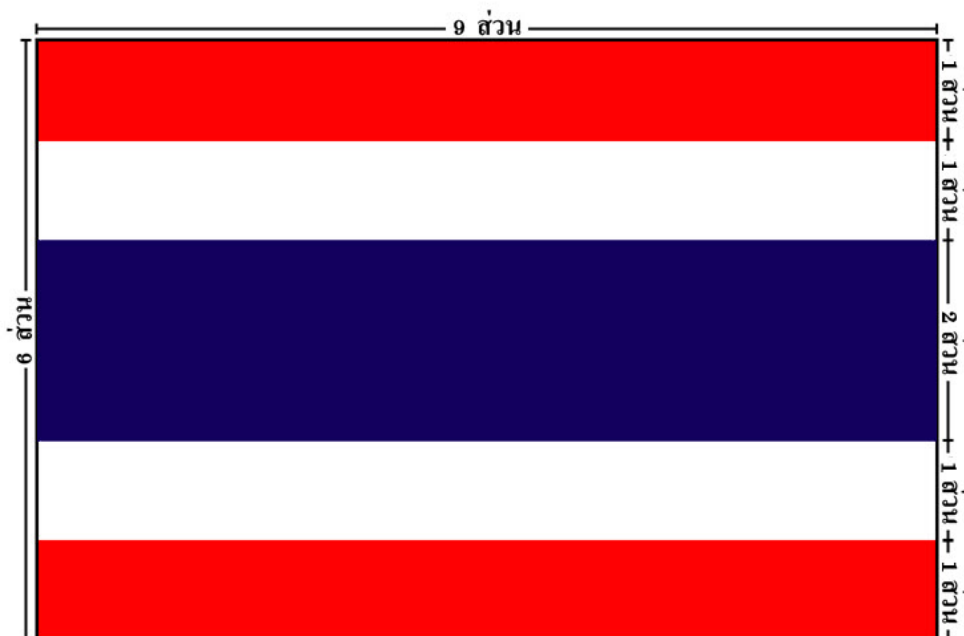
๗. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตราพระราชบัญญัติธงขึ้นใหม่ในพุทธศักราช ๒๔๖๐ เนื่องจากในสมัยนั้นไทยได้เข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ กับประเทศพันธมิตร ซึ่งส่วนใหญ่ธงจะมีสามสี ธงชาติไทยในสมัยนั้นจึงเป็นรูปสี่เหลี่ยมรี ขนาดกว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน มีแถบสีน้ำเงินแกว่ง ๑ ส่วน ซึ่งแบ่ง ๓ ของขนาดกว้างแห่งธงอยู่กลาง มีแถบขาวกว้าง ๑ ส่วน ซึ่งแบ่ง ๖ ของขนาดกว้างแห่งธงข้างละแถบ แล้วมีแถบสีแดงแกว่งเท่าแถบขาวประกอบขึ้นนอกอีกข้างละแถบ และเรียกธงนี้ว่า “ธงไตรรงค์” และพระองค์ทรงได้กำหนดความหมายของสีธงชาติไว้ว่า สีแดง หมายถึง ชาติ คือ ประชาชน สีขาว หมายถึง ศาสนา (มิได้เน้นศาสนาใดโดยเฉพาะ) และสีน้ำเงิน หมายถึง พระมหากษัตริย์

ธงไตรรงค์รูปสี่เหลี่ยมรี (๒๔๖๐ - ๒๔๗๙)

๘. ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๔๗๙ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ โดยอธิบายลักษณะธงชาติว่า ธงชาติรูปเหลี่ยม มีขนาด กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้าง ๒ ใน ๖ ส่วน ตรงกลางเป็นสีขาวออกไปทั้งสองข้าง ๆ ละ ๑ ใน ๖ ส่วน เป็น สีขาว ต่อจากสีขาวออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีแดง

๙. ปัจจุบันลักษณะของธงชาติไทยปรากฏตามความในหมวด ๑ มาตรา ๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดไว้ว่าธงชาติ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้างแบ่งเป็น ๕ แถบ ตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นสีน้ำเงินแก่ กว้าง ๒ ส่วน ต่อจากแถบสีน้ำเงิน แก่ออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีขาว กว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้าง เป็นแถบสีแดงกว้าง ข้างละ ๑ ส่วน

สัดส่วนธงชาติไทยตามพระราชบัญญัติธง

แนวทางปฏิบัติการใช้ธงชาติ

ธงชาติ เป็นธงที่แสดงความหมายถึงประเทศไทย หรือชาติไทยให้ปฏิบัติต่อธงดังกล่าวด้วยความเคารพไม่ถูกเหยียดหยาม หรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียซึ่งเกียรติภูมิของประเทศไทยหรือชาติไทย

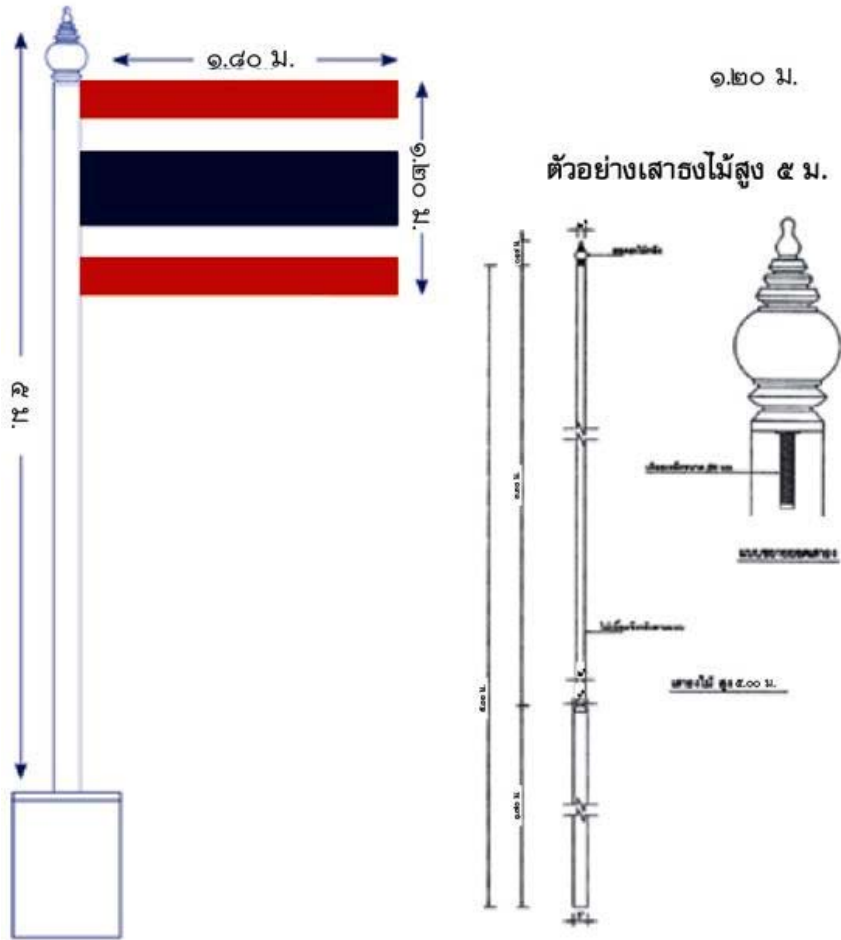
การใช้ธง หมายความว่า การนำธงที่อยู่ในสภาพพร้อมแล้วทำให้ปรากฏหรือให้เห็นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์หรือใช้ในโอกาสใดโอกาสหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ

ลักษณะธงชาติที่นำมาใช้

ธงชาติที่จะมาใช้ ชัก หรือแสดงนั้นจะต้องมีสภาพดี เรียบร้อย ไม่ขาดวิน และสีไม่ซีดจางเกินควร

ขนาดเสาธงและพื้นของธงชาติ

เสาธงชาติจะมีขนาดสูง ต่ำ ใหญ่ หรือเล็กเพียงไร ควรจะอยู่ ณ ที่ใด และจะใช้พื้นธงขนาดเท่าใดนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมหรือผู้ปกครองสถานที่หรือเอกชน ผู้ครอบครองอาคารสถานที่ หรืออาคารนั้นที่พิจารณาให้เหมาะสมเป็นสง่างามแก่อาคารสถานที่นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เสาธง มีความสูงขนาด ๕ เมตร พื้นธงชาติที่ใช้ควรเป็นขนาดประมาณ ๑.๒๐ x ๑.๘๐ เมตร เสาธงสูง ๑๐ เมตร พื้นธงชาติที่ใช้ควรเป็นขนาดประมาณ ๒ x ๓ เมตร ทั้งนี้การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของขนาดพื้นธงชาติเป็นไปในสัดส่วนประมาณ ๒ : ๓ สำหรับพื้นธงชาติที่ใช้กันโดยทั่วไปจะมีขนาดประมาณ ๑.๒๐ x ๑.๘๐ เมตร

การใช้ธงชาติกับผู้เสียชีวิต

การใช้ธงชาติประกอบเกียรติยศศพหรืออัฐิ ให้ใช้กับบุคคลดังต่อไปนี้

๑. ประธานองคมนตรี
๒. ประธานรัฐสภา
๓. นายกรัฐมนตรี
๔. ประธานศาลฎีกา
๕. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์
๖. ผู้เสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่สู้รบหรือต่อสู้หรือช่วยเหลือในการสู้รบ หรือเพื่อปกป้องอธิปไตยหรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ หรือเพื่อปราบปรามการกระทำผิด ต่อความมั่นคงของรัฐและพระมหากษัตริย์
๗. ผู้เสียชีวิตจากการแสดงความกล้าหาญช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐ
๘. บุคคลที่ทางราชการเห็นสมควร

การใช้ธงชาติคลุมศพ ให้ใช้ในกรณี ดังนี้

๑. ในพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพหรือพิธีรดน้ำศพ
๒. ในพิธีปลงศพตามประเพณีของทหารเรือ
๓. ในระหว่างการเคลื่อนย้ายศพเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา

การใช้ธงชาติคลุมหีบศพ หรืออัฐิ ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. เมื่อเชิญหรือเคลื่อนย้ายศพหรืออัฐิ เพื่อประกอบพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพ รดน้ำศพ หรือ บำเพ็ญกุศลตามพิธีทางศาสนา
๒. ในระหว่างการประกอบพิธีทางศาสนา
๓. ในระหว่างการตั้งศพเพื่อรับพระราชทานเพลิงศพ ประกอบการฌาปนกิจ หรือ เคลื่อนย้ายศพไปประกอบพิธีฝัง

การใช้ธงชาติคลุมศพหรือหีบศพ

๑. ปกติให้ใช้คลุมตามความยาวของธง โดยให้ด้านต้นของผืนธงอยู่ทางส่วนศีรษะของศพและจะต้องปฏิบัติไม่ให้เป็นการเสื่อมเสียเกียรติแก่ธงชาติ
๒. ห้ามมิให้วางสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงบนธงชาติที่คลุมศพหรือหีบศพ
๓. เมื่อจะรับพระราชทานน้ำอาบศพ บรรจุหรือฝังศพ ประชุมเพลิงศพตอนเผาจริง ให้เชิญ ธงชาติที่คลุมศพหรือหีบศพพับเก็บให้เรียบร้อย โดยมีให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของธงชาติสัมผัสพื้น

สำหรับผู้ได้รับพระราชทานโกศหรือหีบหลวงประกอบเกียรติยศศพอยู่แล้ว ถ้ามีสิทธิที่จะใช้ธงชาติคลุมศพด้วย ให้กระทำได้โดยวิธีเชิญธงชาติในสภาพที่พับเรียบร้อยใส่พานตั้งไว้ เป็นเกียรติยศที่ใส่หน้าที่ตั้งศพ เช่นเดียวกับการตั้งเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยห้ามใช้ธงชาติหรือแถบสีธงชาติคลุมทับหรือตกแต่งโกศหรือหีบศพที่พระราชทานประกอบเกียรติยศศพ

การชักธงชาติ

การชักธง หมายความว่า การเชิญธงขึ้นสู่ยอดเสา หรือการเชิญธงลงจากยอดเสาตามกำหนดเวลา หรือตามโอกาสที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดง ธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการชักธงชาติ

๑. ธงชาติ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นประเทศหรือชาติ ดังนั้น จึงสมควรปฏิบัติต่อธงชาติด้วยความเคารพ เพื่อสร้างความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในความเป็นชาติ อีกทั้งเป็นการเผยแพร่ธงชาติให้เป็นที่ปรากฏชินตาแก่ผู้พบเห็น คณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐประดับธงชาติไว้ในสถานที่อันควร ในบริเวณที่ทำการทุกวันและตลอดเวลา สำหรับภาคเอกชน และบ้านเรือนประชาชน โดยทั่วไปก็ให้อนุโลมดำเนินการไปในแนวทางเดียวกัน

๒. ถ้าต้องมีการชักธงชาติขึ้นและลง ณ สถานที่ หรือบริเวณใด โดยปกติให้เป็นไปตามกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

ชักขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา

ชักลงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

๓. สถานที่และยานพาหนะของฝ่ายทหาร การชักธงชาติขึ้นและลงให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร

๔. เรือเดินทะเล การชักธงชาติขึ้นและลง ให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

๕. สถานที่ราชการพลเรือน ถ้าในบริเวณเดียวกันมีสถานที่ราชการหลายแห่งจะสมควรชักธงชาติ ณ ที่ใด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงานผู้ปกครองสถานที่นั้น ๆ

๖. สถานที่ราชการฝ่ายพลเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐาน การชักธงชาติโดยการจัดตั้ง เสาธงชาติต่างหากจากตัวอาคาร ให้ได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการพระราชวัง

๗. สถาบันการศึกษาในสังกัดหรือในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ชักธงชาติตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

๘. เรือเดินในลำน้ำ ถ้าจะชักธงชาติให้ชักไว้ที่ท้ายเรือ

๙. ที่สาธารณสถานและสถานที่ของเอกชน ถ้าจะชักธงชาติ ให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีโดยอนุโลม

วิธีการชกธงชาติ

๑. ผู้มีหน้าที่ชกธงชาติ ต้องแต่งกายเรียบร้อย
๒. เมื่อใกล้กำหนดเวลาชกธงขึ้น ให้เตรียมธงชาติผูกติดกับสายเชือกทางด้านขวาของผู้ชกธงให้เรียบร้อย
๓. เมื่อถึงกำหนดเวลา ให้คลื่นธงชาติออกเต็มผืน แล้วดึงเชือกให้ธงชาติขึ้นช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ จนถึงสุดยอดเสาธง แล้วจึงผูกเชือกไว้ให้ตึง ไม่ให้ธงลดต่ำลงมาจากเดิม
๔. เมื่อชกธงลงให้ดึงเชือกให้ธงชาติลงช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ และสายเชือกตึงจนถึงระดับเดิมก่อนชกขึ้น
๕. ในกรณีที่มีการบรรเลงเพลงเคารพหรือมีสัญญาณให้การชกธงขึ้นและลง จะต้องชกธงชาติขึ้นและลงให้ถึงจุดที่สุด พร้อมกับจบเพลงหรือสัญญาณนั้นๆ

วันพิธีสำคัญที่ต้องชกธงและประดับธงชาติ

๑. วันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม ๑ วัน
 ๒. วันมาฆบูชา ๑ วัน
 ๓. วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ ๑ วัน
 ๔. วันสงกรานต์ วันที่ ๑๓ เมษายน ๑ วัน
 ๕. วันฉัตรมงคล วันที่ ๕ พฤษภาคม ๑ วัน
 ๖. วันพืชมงคล ๑ วัน
 ๗. วันวิสาขบูชา ๑ วัน
 ๘. วันอาสาฬหบูชา ๑ วัน
 ๙. วันเข้าพรรษา ๑ วัน
 ๑๐. วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๑ วัน
 ๑๑. วันสหประชาชาติ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๑ วัน
 ๑๒. วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ ๕, ๖, ๗ ธันวาคม ๓ วัน
 ๑๓. วันรัฐธรรมนูญ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๑ วัน
- นอกจากนี้สุดแต่ทางราชการจะประกาศให้ทราบเป็นครั้งคราว ส่วนงานพิธีอื่นๆ ตามประเพณีนิยม หากจะชกธงและประดับธงชาติก็ได้ แต่ต้องทำด้วยความเคารพ

การลดธงชาติครึ่งเสา

การลดธงชาติครึ่งเสากรณีใด เป็นเวลาเท่าใด ทางราชการจะประกาศให้ทราบเป็นคราว ๆ ไป ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา การลดธงชาติครึ่งเสาจะกระทำในกรณีที่ประมุขหรือบุคคลสำคัญของประเทศต่าง ๆ เสียชีวิต โดยปกติทางราชการจะประกาศให้ลดธงชาติครึ่งเสาทั่วราชอาณาจักรเป็นเวลา ๓ วัน

การลดธงชาติครึ่งเสาให้ปฏิบัติเหมือนการชักธงขึ้นเช่นปกติ แต่เมื่อธงถึงยอดเสาแล้วจึงลดลง ให้อยู่ในระดับความสูงประมาณ ๒ ใน ๓ ส่วนของความสูงของเสาธงนั้น และเมื่อจะชักธงลงให้ชักธงขึ้นจนถึง ยอดเสา ก่อน แล้วจึงชักธงลงเช่นเดียวกับเรื่องวิธีการชักธงชาติ

การทำความเคารพธงชาติ

๑. เมื่อมีการชักธงชาติขึ้นและลง ให้แสดงความเคารพโดยการยืนตรง หันไปทางเสาธง อาคาร หรือสถานที่ที่มีการชักธงชาติขึ้นและลง จนกว่าจะเสร็จการ

๒. ในกรณีที่ได้อินเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติ จะเห็นหรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตาม ให้แสดงความเคารพโดยหยุดนิ่งในอาการสำรวม จนกว่าการชักธงชาติหรือเสียงเพลงชาติ หรือสัญญาณการ ชักธงชาติจะสิ้นสุดลง

การดูแลรักษาธงชาติ

๑. ให้หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานผู้ปกครองอาคารสถานที่ราชการหรือสถานที่ ทำการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่ที่มีการใช้ การชักหรือการแสดงธงชาติกวดขัน ดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบโดยเคร่งครัด

๒. ให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติเก็บ รักษาธงชาติไว้ด้วยความเคารพในสถานที่และที่เก็บอันสมควร

๓. การเชิญธงชาติจากที่เก็บรักษาเพื่อนำไปใช้ ชัก หรือแสดง ในกรณีที่ธงชาติเป็นผืนผ้าให้ เชิญไปในสภาพที่พับเรียบร้อย และด้วยอาการเคารพเมื่อถึงที่ที่จะใช้หรือแสดงจึงคลี่ธงออกเพื่อใช้หรือแสดงต่อไป

๔. การเชิญธงชาติจากที่ที่ใช้ ชัก หรือแสดง ไปเก็บไว้ ณ ที่เก็บรักษา ให้ดำเนินการในลักษณะ เดียวกับที่กำหนดไว้

การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น

๑. การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น ยกเว้นธงพระอิสริยยศจะต้องไม่ให้ธงชาติอยู่ใน ระดับต่ำกว่าธงอื่น ๆ และโดยปกติให้จัดธงชาติอยู่ที่เสาธงแรกด้านขวา (เมื่อมองดูออกมาจากภายใน หรือจุดของ สถานที่ที่ใช้ชัก แสดง หรือประดับธงเป็นหลัก)

๒. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่นในงานพิธีซึ่งมีแท่นหรือมีที่สำหรับประธาน ให้จัดธงชาติอยู่ ด้านขวาของแท่นพิธีและธงอื่นอยู่ด้านซ้าย

๓. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่น เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ให้ธงชาติอยู่กลาง

๔. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่น เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ให้ธงชาติอยู่กลาง ด้านขวา

การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับพระพุทธรูปหรือพระบรมรูป

การประดับธงชาติคู่ร่วมกับพระพุทธรูปและพระบรมรูปในพิธีการต่างๆ ให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวาของพระพุทธรูป พระบรมรูปอยู่ด้านซ้าย

การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ

๑. การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ จะต้องเป็นไปในลักษณะที่เท่าเทียมกัน เช่น ขนาดและสีของธง และความสูงต่ำของธง เป็นต้น
๒. ถ้าประดับหรือชักธงของต่างประเทศประเทศเดียว ต้องให้ธงชาติอยู่ด้านขวาของธงต่างประเทศ
๓. ถ้าประดับธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ให้ธงชาติอยู่ตรงกลาง
๔. ถ้าประดับธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา
๕. การประดับธงชาติในสถานที่ หรือมีข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือประเทศภาคีกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น ให้ใช้เรียงตามลำดับอักษร หรือเรียงตามลำดับการเป็นสมาชิก ก็ให้ปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น
๖. การประดับธงชาติในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ โดยปกติให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสมาคมกีฬาระหว่างประเทศ หรือตามหลักสากลที่ยอมรับกันมานานอารยประเทศ
๗. การประดับธงชาติคู่กับธงของต่างประเทศสำหรับรถยนต์ ให้ปักธงชาติไว้ทางด้านขวาและธงของต่างประเทศไว้ทางด้านซ้าย
๘. ยานพาหนะอื่นให้ใช้ทำนองเดียวกับข้อ ๗. เว้นแต่การประดับบนเรือให้เป็นไปตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

การแสดงธงชาติที่สินค้า

การแสดงธงชาติไว้ที่สิ่งบรรจุหีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด ผลิตภัณฑ์ หรือสินค้าใดๆ ที่มีได้ มีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ประเทศไทยหรือชาติไทย ให้ทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
๒. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชน เพื่อประโยชน์ทางการพาณิชย์ โดยได้รับความเห็นชอบจากส่วนราชการที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงพาณิชย์ หรือกระทรวงอุตสาหกรรมแล้วแต่กรณี โดยหลักเกณฑ์และวิธีการขอความเห็นชอบให้เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์หรือกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศกำหนด
๓. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนในกรณีอื่นๆ ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธงจะประกาศกำหนด

การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามหรือไม่สมควรต่อธงชาติ

๑. การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ได้แก่ การกระทำต่อธงชาติรูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ ด้วยเจตนาเหยียดหยามประเทศชาติ เช่น ฉีกทำลาย ถ่มน้ำลายรด ใช้เท้าเหยียบ วางเป็นผ้าเช็ดเท้า ซึ่งเป็นการแสดงความดูถูกดูหมิ่นเหยียดหยามชาติไทย

๒. การกระทำที่ไม่สมควรต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ เช่น

๒.๑ การประดิษฐ์รูป ตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นในพื้นธงรูปจำลองของธง หรือแถบสีของธง

๒.๒ การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงอันมีลักษณะตาม ข้อ ๒.๑

๒.๓ การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงไว้ ณ สถานที่หรือวิธีอันไม่สมควร

๒.๔ การประดิษฐ์ธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงไว้ ณ ที่หรือสิ่งใด ๆ โดยไม่สมควร

๒.๕ แสดงหรือใช้สิ่งใด ๆ ที่มีรูปธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงอันมีลักษณะตาม ข้อ

๒.๔

บทกำหนดโทษ

การกระทำการต่อธงชาติโดยไม่ให้ความเคารพมีความผิดและต้องรับโทษตามกฎหมาย ดังนี้

๑. กระทำการใด ๆ ต่อธง หรือเครื่องหมายอื่นใด อันมีความหมายถึงรัฐ เพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา)

๒. กระทำการใด ๆ ที่ไม่สมควรต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีของธงชาติ ตามข้อ ๒.๑ - ๒.๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒)

๓. ผู้ใดกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธง รูปจำลองของธงหรือแถบสีของธงชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒)

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. **คู่มือ ธงไตรรงค์ ธำรงไทย.**

กรุงเทพฯ : บริษัท ยูเนียนอุตสาหกรรมไวโอเล็ต จำกัด.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. **ธงชาติไทย.** <https://th.wikipedia.org/wiki/ธงชาติไทย> (19 พฤษภาคม 2560)

กรมการทหารช่าง. **ประวัติความเป็นมาของธงชาติไทย** www.engrdept.com/tahanchangling/army_tongthai.htm

(8 พฤษภาคม 2560)